

Raadsvergadering

Zaaknummer Z25149182

Onderwerp: ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024 Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)

Portefeuillehouder: Wethouder Schilder

Aan de raad.

Voorstel

1. kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 en de jaarrekening 2024 van de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ);
2. in te stemmen met de begroting 2026 van de ODIJ;
3. een zienswijze in te dienen, e.e.a. conform bijgaande concept brief.

Kern van het voorstel, samenvatting

Sinds 1 mei 2017 is de gemeente Edam-Volendam deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Omgevingsdienst IJmond (ODIJ). De ODIJ voert voor onze gemeente de wettelijke basistaken en het plustakenpakket op het gebied van milieu uit. Voor het basistaken pakket, zoals dit gold onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), zitten wij in de GR. Voor de uitvoering van de overige milieutaken en de extra basistaken onder de Omgevingswet hebben wij voorlopig een dienstverleningsovereenkomst met de ODIJ gesloten.

Ingevolge artikel 29 van de GR hebben wij van de ODIJ de ontwerpbegroting voor het jaar 2026 ontvangen. De begroting 2026 zal naar verwachting door de vergadering van het AB op 9 juli 2024 worden vastgesteld. Wij kunnen indien gewenst voor die datum een zienswijze indienen.

Tenslotte heeft de OD IJmond de jaarrekening 2024, accountants- en controleverklaring ter kennisname gestuurd.

Het jaarverslag 2024 m.b.t de uitvoering van de taken zal u tegelijkertijd met ons eigen jaarverslag 2024 ontvangen.

Het advies is in te stemmen met de ontwerpbegroting van de ODIJ voor 2026 en een positieve zienswijze in te dienen.

Beleidsdoelstelling / Maatschappelijk effect

De gemeenteraad informeren over de ontwerpbegroting 2026 van de ODIJ en hen de gelegenheid te geven een zienswijze in te dienen. De gemeenteraad kennis te laten nemen van de financiële jaarstukken over 2024.

Toelichting en argumenten

Aanleiding

De ODIJ is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland, Zandvoort en Provincie Noord-Holland deelnemen.

Als regionale uitvoeringsdienst voert de ODIJ een verplicht door gemeenten en provincie in te brengen basistakenpakket milieu uit dat betrekking heeft op vergunningverlening en toezicht en handhaving (VTH). Het Dagelijks Bestuur (DB) van de gemeenschappelijke regeling ODIJ heeft de jaarrekening 2024 en de ontwerpbegroting 2026 aan de gemeenteraden verstuurd.

De jaarrekening wordt ter kennisname aangeboden. De gemeenteraad kan een zienswijze inbrengen op de ontwerpbegroting 2026. De ODIJ is verplicht voor 15 september 2025 een vastgestelde begroting in te dienen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Jaarrekening 2024

De belangrijkste onderwerpen uit de jaarrekening 2024 zijn:

- in 2024 is een positief resultaat van €124.232 gerealiseerd na de mutaties in de reserves. Dit is inclusief een onttrekking uit de reserves. In overleg met het AB besluit de ODIJ over de bestemming van dit resultaat. Dit resultaat wordt echter beïnvloed door incidentele baten. Het voorstel aan het AB zal zijn om dit resultaat strategisch in te zetten ter ondersteuning van het lopende proces om de organisatie toekomstbestendig door te ontwikkelen;
- het resultaat 2024 is positief in vergelijking met de begroting, voornamelijk door een niet-begrote bijdrage van het Interbestuurlijk Programma 2023-2024 en hogere rentebaten dan begroot. Beide factoren hebben een eenmalig karakter; zonder deze baten zou een negatief resultaat zijn verantwoord en hadden zij hiervoor een onttrekking moeten doen aan de Bestemmingsreserves Risicobeheersing en Oplossingsrichtingen.

Ontwerpbegroting 2026

Het DB heeft ingestemd met de ontwerpbegroting 2026. Hierin worden de algemene financiële en beleidsmatige kaders beschreven.

De ontwerpbegroting 2026 biedt een overzicht van de financiële kaders en prioriteiten van ODIJ met als doel een effectieve en efficiënte uitvoering van de taken in lijn met de strategische doelstellingen. De begroting 2026 maakt onderdeel uit van een meerjarig traject om de organisatie operationeel- en financieel in controle te brengen.

Afgelopen jaar heeft de ODIJ op verschillende momenten op ambtelijk- en bestuurlijk niveau met haar deelnemers stilgestaan bij de veranderde opgave. De kennis van de impact van het handelen van bedrijven en maatschappij op de leefomgeving en specifiek het milieu en onze gezondheid neemt toe. Ook is het steeds beter mogelijk om de impact te meten en te duiden waardoor deze tastbaarder en zichtbaarder wordt.

Het werkveld van omgevingsdiensten verbreedt aan de ene kant door het ontstaan van nieuwe thema's en aan de andere kant door verdieping van bestaande thema's, zoals de energietransitie, stikstof, zeer zorgwekkende stoffen en de Kaderrichtlijn Water (indirecte lozingen). Het werkveld wordt ook complexer waarbij zij de uitvoering steeds vaker van lokaal naar regionaal of provinciaal niveau zien verschuiven.

Omgevingsdiensten hebben landelijk de ambitie om meer datagericht te werken. Om dit effectief te maken vraagt dit inzet van alle partijen in de VTH-keten, maar ook van andere overheden. Door data op een uniforme wijze te registreren en uitwisselbaar tussen partijen te maken, neemt de kwaliteit van analyses toe en kan de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Dit is een belangrijke ontwikkeling waarin omgevingsdiensten landelijk samen optrekken.

De ontwerpbegroting 2026 is opgebouwd in dezelfde lijn als de Kadernota 2026 (zie bijlage). De opzet en opbouw wijkt af van hun voorgaande begrotingen. Ze maken nu onderscheid tussen twee delen;

- een regulier deel waarin indexeringen en onvermijdbare structurele lasten worden berekend;
- een incidenteel deel, waarin de beschreven incidentele middelen voor 2026 worden aangevraagd, deze zijn als aparte bijdrage gepresenteerd in de begroting.

Incidentele bijdrage

In 2025 heeft de ODIJ middels een begrotingswijziging ons reeds gevraagd om een incidentele bijdrage van € 45.852.

Op deze begrotingswijziging hebben wij een negatieve zienswijze uitgebracht. In onze zienswijze hebben wij daarvoor (destijds) o.a. de volgende reden gegeven:

De begrotingswijziging leidt tot een verhoging van de bijdrage in de GR van € 45.852 voor EdamVolendam. Er wordt gesproken van een eenmalige/ incidentele bijdrage. Echter een substantieel deel (ong. 50%) van deze bijdrage wordt gebruikt voor structurele oplossingen, te weten het verhogen van het aantal fte. Het risico is dan ook aanwezig dat de incidentele bijdrage een structurele bijdrage wordt.

Ondanks onze negatieve zienswijze is de begrotingswijziging wel door het Ab aangenomen en doorgevoerd.

Tijdens de bespreking van de begrotingswijziging in het raadsplein van 17 oktober 2024 werd door de vertegenwoordiger van de ODIJ aangegeven dat er absoluut geen sprake van een structurele bijdrage zal zijn, aangezien alle extra formatie uit inhuur zou bestaan.

Voor 2026 wordt er om een extra bijdrage van deze keer € 20.000 verzocht. En alhoewel eerst wordt gesproken van een incidentele bijdrage, valt op pagina 31 te lezen dat de meerjarenraming aantoont dat de nu gevraagde incidentele middelen op termijn een structureel karakter zullen krijgen. Onze vrees dat de incidentele bijdrage op termijn een structurele zal zijn lijkt dus bewaarheid te worden.

We zouden het principieel kunnen insteken en tegen de “incidentele” bijdrage van €20.000 in de ontwerpbegroting kunnen stemmen, aangezien deze bijdrage in de begroting nadrukkelijk wordt geduid als in te zetten als structureel geld in plaats van incidenteel. Tegelijkertijd is het ook politiek erg lastig binnen de context van de ontwikkelingen.

De vorige keer was Edam-Volendam de enige gemeente die (om dezelfde principiële afweging) tegenstemde en omdat we ons voor wat betreft ureninzet tekort gedaan voelden (en voelen). Uitgeest en Zandvoort stemden om andere redenen tegen (Uitgeest staat onder toezicht en Zandvoort kreeg een forse verhoging van de lasten i.v.m. de F1). Bij een tegenstem aangaande de “incidentele” verhoging zullen we toch moeten betalen als het AB de begroting uiteindelijk vaststelt en dit zal waarschijnlijk ook gebeuren. Onze “incidentele” bijdrage is overigens de laagste van alle deelnemers. Dit heeft te maken met het feit dat wij pas in 2024 al onze milieutaken bij de ODIJ hebben ondergebracht.

Het proces om de dienst zelfstandig robuust te maken, of vanuit samenwerking met een andere OD naar een fusie toegroeien (het meest aannemelijke scenario), gaat echter wel gewoon door. Dat de kosten hierdoor links- of rechtsom hoger zullen worden is onontkoombaar.

In de besprekingen hierover zit wethouder Schilder aan tafel en houdt hij rekening met de wens/lijn van Edam-Volendam. Mede op basis van bovenstaande, hebben we principieel gelijk waar het gaat om de inzet van de “incidentele” bijdrage. Tegelijkertijd is het de vraag wat dat gelijk ons brengt (als politiek gewicht in de schaal) aan invloed op het proces dat is ingezet.

Het zou politiek bestuurlijk gezien meer gewicht in de schaal leggen, als we in de zienswijze aan zouden geven dat wij het jammer vinden (of betreuren) dat we het de vorige keer bij het rechte einde hadden over incidenteel geld dat structureel zou worden, dat wij begrijpen dat het proces om te komen tot een

gedragen scenario bij de herontwikkeling van de dienst gewoon doorgaat en dat wij er daarom voor gekozen hebben, alles afwegende, ons standpunt aan te passen en een positieve zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2026.

Kosten personeel, CAO-ontwikkelingen en prijsontwikkelingen

Op dit moment is de nieuwe Cao voor 2026 nog niet bekend. Voor de kosten van het personeel gebruiken zij daarom de ramingen van het Centraal Planbureau. Deze staan in de 'Aanvullende kerngegevens Actualisatie MLT september 2024'. Bij het maken van de definitieve begroting zullen zij rekenen houden met de meest recente ramingen of met de dan geldende Cao-afspraken.

Tabel aanvullende kerngegevens actualisatie MLT-september 2024	Indexatie	% lasten	Indexatie 2
Loonvoet voor de overheidssector	4	85%	3,40%
Prijs materiële overheidsconsumptie	2,3	15%	0,35%
Indexatie tarief 2026			3,75%

Tarief 2026

De incidentele bijdrage voor het herstel van centrale sturing en het versterken van de kritische posities is apart berekend, deze lasten zijn niet verwerkt in het uurtarief.

Het basistarief van hun diensten bedraagt voor 2026 € 109,55 (begroting 2025 was dat: € 104.50).

Financieel beleid

De ontwerpbegroting 2026 is niet structureel in evenwicht. De totale begroting is wel in evenwicht door de dekking uit incidentele baten. Dit betekent dat ODIJ structurele lasten dekken uit incidentele baten. De oorzaak hiervan is de toenemende trend van financiering voor projecten korter dan vijf jaar en de binnen vijf jaar aflopende DVO's. Voor 2026 herstellen zij de balans met de incidentele middelen die zij opvragen middels deze begroting. Er worden alleen meerwerk projecten en/of subsidie trajecten gestart als zij deze kunnen bemensen, zonder dat de uitvoering van de wettelijke- en primaire taken voor milieu en bouw hieronder leiden. Zij willen dit beter in balans brengen door onze manier van financieren te vernieuwen. Wanneer de – structurele – begroting op de lange termijn in evenwicht is, geldt het laagste niveau van financieel toezicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Lukt dit niet, dan kan het ministerie strengere financiële controle opleggen.

Kanttekeningen en alternatieven

Het alternatief is niet in te stemmen met de incidentele bijdrage. Dit zal er waarschijnlijk niet toe leiden dat wij de incidentele bijdrage niet hoeven te voldoen aangezien de overige deelnemers zullen instemmen. Wij hebben in dat geval wel laten blijken hoe wij tegen de incidentele bijdrage aankijken.

Financiële middelen en effecten begroting

Algemeen

De Omgevingsdienst IJmond bevindt zich momenteel in een fase waarin voor de toekomst (vanaf 2027) een nieuwe organisatie- en financieringsstructuur wordt opgezet.

Hieruit zal een aantal fundamentele keuzes moeten worden gemaakt die grote (financiële) gevolgen hebben voor de deelnemende gemeenten.

Dit ingrijpende proces is noodzakelijk om de bestendigheid van de dienst te waarborgen en de verdeling van de bijdragen van deelnemende gemeenten te herstructureren.

De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten worden hier door de ODIJ nog over geïnformeerd.

Jaarstukken 2024

Het jaar 2024 staat voor een deel ook al in het teken van doorontwikkeling en beheersmaatregelen, voortvloeiend uit de op stapel staande herstructurering van de dienst vanaf 2027.

Omdat in 2024 in de financiële structuur van de dienst nog geen sprake is van de beoogde verbetering van de robuustheid (met ingang van de begroting 2027) kent de exploitatie van de dienst nog veel inkomsten die zijn gebaseerd op incidentele budgetten, zoals SPUK (Speciale uitkeringen aan gemeenten en Provincies waaraan een einddatum is gekoppeld).

De jaarrekening van de dienst sluit met een positief resultaat van € 124.232. Dit positieve bericht is enigszins vertroebeld omdat dit voor een groot deel is te danken aan incidentele, niet begrote baten, zoals het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH (Vergunningverlening, toezicht en handhaving) en hogere rentebaten. Zonder deze inkomsten zou sprake zijn geweest van een negatief resultaat. Dit geeft aan dat in structurele zin toch behoefte is aan de inmiddels in gang gezette nieuwe opzet van de dienst.

De weerstandscapaciteit van de dienst bevindt zich precies op de benodigde capaciteit. Dit betekent dat er geen buffer bestaat om nieuwe risico's of eventuele financiële tegenvallers het hoofd te kunnen bieden. Ook dit onderschrijft het belang van de herstructurering van de dienst.

Begroting 2026

In de begroting 2026 van de OD IJmond schemert eveneens het streven naar een meer toekomstbestendige structuur van de dienst door. Maar ook hier is de afhankelijkheid van incidentele inkomsten aanwezig, met name in de vorm van tijdelijke, eenmalige inkomsten van de deelnemende gemeenten. Ook hier kan worden verwezen naar de beoogde maatregelen die worden genomen in de herstructurering vanaf 2027.

Uit deze herstructurering wordt voor een groot deel van de deelnemende gemeenten een verzwaring van de jaarlijkse bijdrage verwacht. Ook onze gemeente moet hiervan uitgaan. Het is voor ons van belang dat de dienst in de nieuwe structuur rekening houdt met de betaalbaarheid van hun diensten voor de minder grote gemeenten. Vooral in het licht van de verwachte toename van de financiële druk voor deze gemeenten op alle andere beleidsvlakken. Wellicht bestaan er op dit punt mogelijkheden door samenwerking en verschuiving van taken binnen de regio.

Bij te stellen ramingen 2026 – 2029:

Bron: Begroting 2026-OD		2026	2027	2028	2029
Vast	GR-Bijdrage	308.000	316.000	324.000	332.000
	Incidentele extra-bijdrage (voorlopig alleen 2026)	20.000	0	0	0
DVO	Dienstverleningsovereenkomst Milieu-toezicht en handhaving	146.794	146.794	146.794	146.794
DVO	Dienstverleningsovereenkomst activiteitenbesluit leefomgeving	16.432	16.432	16.432	16.432
DVO	Energiebesparingsakkoord	6.927	6.927	6.927	6.927
DVO	Bijdrage indirecte lozingen	14.184	14.184	14.184	14.184
	Totaal begroting OD IJmond 2026-2029	498.153	486.153	494.153	502.153
	Nu geraamd in begroting Edam-Volendam	500.004	499.943	507.044	507.044
	Nadeel (-) of voordeel vanaf 2026	1.851	13.790	12.891	4.891

De bestaande ramingen (blauwe regel) in de jaarschijven van de begrotingen 2026 tot en met 2029 zijn toereikend om de nu bekend gemaakte bijdragen aan de OD IJmond in die jaren te kunnen betalen. Er is zelfs sprake van enige ruimte, die toegevoegd zou kunnen worden aan het saldo begroting, met name in de jaren 2027 tot en met 2029.

Wij stellen u echter voor om dit nu niet te doen. In het huidige stadium van de voorgenomen herstructurering van de dienst na 1-1-2027 is de verwachting voor onze gemeente namelijk dat onze vaste bijdrage aanmerkelijk zal gaan stijgen. (Alhoewel de definitieve cijfers daaromtrent nog niet vast staan)

◆ De geraamde kosten DVO (Dienstverleningsopdracht, staat los van de vaste bijdrage) ad € 14.184 worden verantwoord op het begrotingsproduct Gemeentelijk Rioleringsplan. In de raming op dat product is echter in de jaren 2026 en verder nog geen rekening gehouden. Voorgesteld wordt deze raming in de begroting 2026 en verder op deelproject/kostensoort E10188-100/44400 te verhogen met € 14.184. Deze verhoging gaat ten laste van het saldo begroting 2026 en verder.

Uitvoering of vervolgproces

De ontwerpbegroting 2026 en de jaarrekening 2024 zullen worden behandeld in het AB van 9 juli 2025. Uw zienswijze kunnen we voor die datum bij de ODIJ indienen.

Participatie en communicatie

Er is geen sprake van participatie.

De vastgestelde begroting wordt door de ODIJ op de wettelijk voorgeschreven wijze gepubliceerd

Rapportage en evaluatie

Via de jaarrekening 2026 zal worden gerapporteerd over de uitvoering van de begroting. In het jaarverslag 2026 zal worden gerapporteerd en worden geëvalueerd ten aanzien van de uitvoering van de taken.

Achterliggende documenten en eerder genomen besluiten

In de gemeenteraad van 17 oktober 2024 heeft u besloten niet in te stemmen met de incidentele bijdrage van € 45.852 voor 2025. Het onderhavige besluit ligt in lijn met het besluit uit 2024 aangezien er geen gewijzigde inzichten zijn

Bijlagen

aanbiedingsbrief d.d. 15 april 2025
kadernota 2026
ontwerp begroting Omgevingsdienst IJmond 2026
jaarrekening 2024
accountantsverklaring
controle verklaring
zienswijze

Edam-Volendam,

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,
C. Rijnberg

de burgemeester,
R.J. Beukers.

Dit voorstel is elektronisch ondertekend. Dit is na besluitvorming zichtbaar op de volgende pagina.

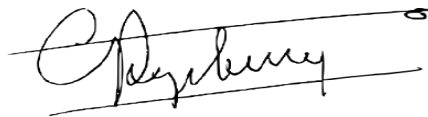
Transactiebewijs iBabs digitale handtekening

Rijnberg, C. (Cees)

c.rijnberg@edam-volendam.nl

22-05-2025 16:41

71c8768c117b6ace024f8b27673058a01f4640257f29fa9da702b5652db04efa

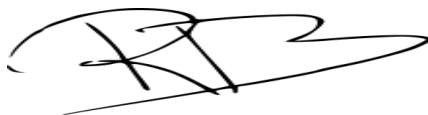
A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C. Rijnberg', written over a horizontal line.

Beukers, R.J. (Rick)

r.beukers@edam-volendam.nl

22-05-2025 18:18

36be0d61a8829ef4a989b6afec21cced483acc8cfa662b0a152549d4d1bf64d5

A handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized 'RJB', written over a horizontal line.